Tác Giả: Bùi Văn Phú
Thứ Năm, 28 Tháng 4 Năm 2011 21:26

Năm 2003 tôi có bài viết "Dinh Độc Lập trưa ngày 30.4.1975" đầu tiên, bổ sung những năm sau, nêu ra khác biệt trong chuyện kể về thời khắc lịch sử qua đối chiếu sách báo trong nước và nước ngoài

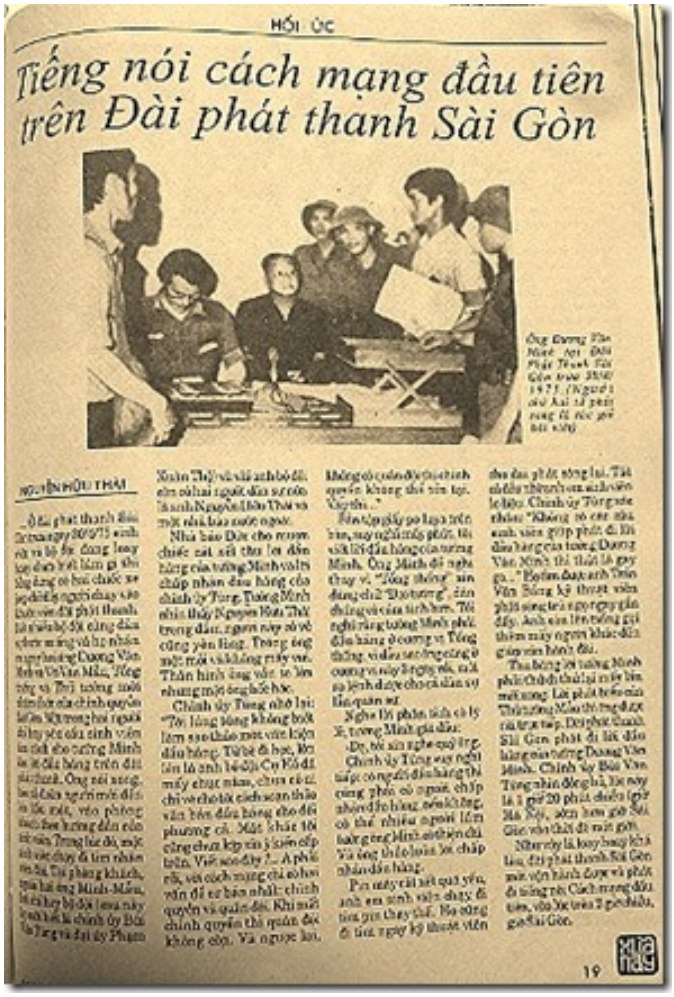

HỒI ÚC

Tiếng nói cách mạng đầu tiên trên Đài phát thanh Sài Gòn

NGUYỄN HỮU THÁI

Ông Dương Văn Minh tại Đài Phát Thanh Sài Gòn trưa 30/4/1975. (Ngoài cùng bên phải là Phó Đô đốc Hải quân Chung tấn Cương)

19

Chuyện gì xảy ra tại cổng Dinh Độc Lập, tăng nào vào trước, xe 390 hay 843? Khi bộ đội vào được trong dinh, ai đã gặp Tổng thống Dương Văn Minh đầu tiên và đã nói những gì? Ai giương cờ Mặt trận Giải phóng miền Nam trên nóc dinh? Những nghi vấn đã là đề tài tranh cãi trên tạp chí Xưa&Nay giữa những sĩ quan và bộ đội, với hai nhân chứng lịch sử quan trọng có mặt ở đó lúc bấy giờ là Đại úy bộ binh Phạm Xuân Thọ và Trung tá Chính ủy Bùi Văn Tùng, nay là Trung tướng Phạm Xuân Thọ và Đại tá Bùi Văn Tùng. Một nhân chứng khác là Thượng tá Bùi Tín, Phó Tổng biên tập báo Quân đội Nhân dân, cũng có mặt. Những nay đã bị xóa tên trong các tài liệu lịch sử vì ông Bùi Tín đã bỏ nước ra đi vào năm 1990.

Tác Giả: Bùi Văn Phú
Thứ Năm, 28 Tháng 4 Năm 2011 21:26

Vì có nhi□u đi□u không nh□t quán nên nh□ng năm g□n đây Vi□n L□ch s□ Quân đ□i Vi□t Nam và B□ T□ng tham m□u Quân đ□i Nhân dân đã có nh□ng nghiên c□u, t□ ch□c th□o lu□n v□ th□i kh□c l□ch s□ này. Nh□ng tranh cãi v□ chuy□n ai nói gì v□i lãnh đ□o mi□n Nam t□i Dinh Đ□c L□p, ai vi□t văn b□n đ□u hàng cho T□ng th□ng D□□ng Văn Minh đ□c đ□ thâu băng cho đ□n nay v□n ch□a đ□□c xác minh rõ ràng.

Bên c□nh đó, nh□ng s□ vi□c x□y ra t□i đài phát thanh Sài Gòn liên quan đ□n m□t s□ lãnh đ□o sinh viên, trí th□c, đoàn th□ và đ□c bi□t là Tr□nh Công S□n cũng gây tranh lu□n vì ông là m□t nh□c sĩ n□i ti□ng đã phát bi□u và hát "N□i vòng tay l□n" trên đài vào gi□ phút l□ch s□ sang trang. L□i ca c□a ông r□t nhi□u ng□□i bi□t đ□n. T□a bài hát còn đ□□c dùng đ□ đ□t tên cho nh□ng tr□i hè sinh viên – Tr□i hè N□i vòng tay l□n – do phòng thông tin qu□c ngo□i t□ ch□c sau khi Hi□p đ□nh Ba Lê 1973 đ□□c kí k□t đ□ m□i g□i sinh viên du h□c n□□c ngoài v□ thăm quê h□□ng, sinh ho□t cùng sinh viên trong n□□c.

N□i dung các l□i d□n và phát bi□u trong ch□□ng trình phát thanh đ□u tiên c□a "Đài Sài Gòn Gi□i phóng", nh□ ghi l□i trong băng ph□ bi□n trên damau.org ngày 1.4.2011[http://damau.org/archives/19337], đã khi□n m□t s□ b□n đ□c mu□n bi□t h□ th□c ra sao. Bài vi□t này trình bày nh□ng tài li□u ghi nh□n đ□□c chung quanh đo□n băng đó.

1. Nh□ng phát bi□u v□ đ□u hàng

Tr□□c h□t là ghi l□i nh□ng phát bi□u nghe đ□□c trong băng, t□ng đo□n m□t:

(1) T□ng th□ng chính quy□n Sài Gòn kêu g□i Quân l□c Vi□t Nam C□ng hoà h□ vũ khí đ□u hàng không đi□u ki□n quân Gi□i phóng mi□n Nam Vi□t Nam. Tôi tuyên b□ chính quy□n Sài Gòn t□ trung □□ng đ□n đi□ ph□□ng đã gi□i tán hoàn toàn. T□ trung □□ng đ□n đi□ ph□□ng giao l□i cho Chính ph□ Cách m□ng Lâm th□i mi□n Nam Vi□t Nam.

(2) Trong tinh th□n hoà gi□i và hoà h□p dân t□c (không rõ) c□ n□□c đ□ng bào vui v□ chào m□ng ngày hoà bình c□a dân t□c và tr□ l□i sinh ho□t bình th□□ng. Các nhân viên c□a các c□ quan hành chánh quay tr□ v□ v□ trí cũ theo s□ h□□ng d□n (không rõ).

(3) Chúng tôi đ□i di□n L□c l□□ng quân Gi□i phóng mi□n Nam Vi□t Nam long tr□ng tuyên b□ Thành ph□ Sài Gòn đã đ□□c gi□i phóng hoàn toàn, ch□p nh□n s□ đ□u hàng không đi□u ki□n c□a t□□ng D□□ng Văn Minh, T□ng th□ng Chính quy□n Sài Gòn.

Ông Nguy□n H□u Thái, c□u lãnh đ□o sinh viên Sài Gòn có m□t t□i đài và là ng□□i đã ph□i trí ch□□ng trình phát thanh tr□a ngày 30.4, trong h□i □c trên t□p chí X□a&Nay [S□ 234, tháng 4.2005, tr. 19-20] t□a "Ti□ng nói cách m□ng đ□u tiên trên Đài phát thanh Sài Gòn", ghi l□i ph□n m□ đ□u ch□□ng trình phát thanh vào lúc h□n 2 gi□ chi□u:

"Chúng tôi là nh□ng ng□□i đ□i di□n cho □y ban nhân dân cách m□ng Sài Gòn-Ch□ L□n-Gia Đ□nh. Chúng tôi là nh□ng ng□□i đ□u tiên t□i Dinh Đ□c L□p tr□□c 12 gi□ và đã cùng anh em quân đ□i gi□i phóng c□m c□ trên Dinh Đ□c L□p. Chúng tôi là giáo s□ Hu□nh Văn Tòng và c□u ch□ t□ch T□ng h□i sinh viên Sài Gòn Nguy□n H□u Thái…"

Sau đó ông gi□i thi□u l□i kêu g□i c□a T□ng th□ng D□□ng Văn Minh và Th□ t□□ng Vũ Văn M□u:

"Xin gi□i thi□u l□i kêu g□i c□a ông D□□ng Văn Minh và Vũ Văn M□u c□a chính quy□n Sài Gòn v□ v□n đ□ đ□u hàng □ thành ph□ này…"

Bài h□i □c ghi ti□p:

[trích báo X□a&Nay]

Ti□p theo là l□i c□a t□□ng D□□ng Văn Minh:

"Tôi, D□□ng Văn Minh, T□ng th□ng chính quy□n Sài Gòn, kêu g□i Quân l□c Vi□t Nam C□ng hoà h□ vũ khí đ□u hàng không đi□u ki□n quân Gi□i phóng mi□n Nam Vi□t Nam. Tôi tuyên b□ chính quy□n Sài Gòn t□ Trung □□ng đ□n đi□ ph□□ng ph□i gi□i tán hoàn toàn. T□ Trung □□ng đ□n đi□

ph□□ng trao l□i cho Chính ph□ cách m□ng Lâm th□i mi□n Nam Vi□t Nam".

Giáo s□ Vũ Văn M□u phát bi□u ti□p theo:

"Trong tinh th□n hoà gi□i và hoà h□p dân t□c, tôi, giáo s□ Vũ Văn M□u, Th□ t□□ng, kêu g□i t□t c□ các t□ng l□p đ□ng bào hãy vui v□ chào m□ng ngày hoà bình c□a dân t□c, và tr□ l□i sinh ho□t bình th□□ng. Nhân viên c□a các c□ quan hành chính quay tr□ v□ v□ trí cũ d□□i s□ h□□ng d□n c□a chính quy□n cách m□ng".

Và cu□i cùng là l□i ch□p nh□n đ□u hàng c□a chính □y Bùi Văn Tùng:

"Chúng tôi đ□i di□n l□c l□□ng quân Gi□i phóng mi□n Nam Vi□t Nam long tr□ng tuyên b□ Thành ph□ Sài Gòn đã đ□□c gi□i phóng hoàn toàn, ch□p nh□n s□ đ□u hàng không đi□u ki□n c□a ông D□□ng Văn Minh, T□ng th□ng chính quy□n Sài Gòn".

[h□t trích]

Trong ph□n âm thanh ph□ bi□n, so v□i trích d□n t□ t□p chí X□a&Nay ngoài nh□ng ch□ nghe không rõ có vài khác bi□t.

Căn c□ vào h□i □c c□a Nguy□n H□u Thái, ba phát bi□u đó là c□a:

(1) T□ng th□ng D□□ng Văn Minh. Trong ph□n này tôi nghe là "đã" gi□i tán hoàn toàn, bài vi□t ghi "ph□i" gi□i tán hoàn toàn. Vì âm thanh rè, khó phân bi□t rõ nên tôi không ch□c. Tuy nhiên theo tài li□u c□a gi□i ch□c quân s□ Vi□t Nam, b□n tuyên b□ đ□u hàng do Chính □y Bùi Văn Tùng vi□t trên gi□y cho T□ng th□ng D□□ng Văn Minh đ□c là "ph□i" gi□i tán hoàn toàn.

Trong tác ph□m "Giai Phong! The Fall and Liberation of Saigon" c□a Tiziano Terzani [Xu□t b□n

năm 1975 b□ng ti□ng Ý. John Shepley d□ch sang Anh ng□. Nxb St. Martin 1976], phóng viên ng□□i Ý □ l□i Sài Gòn cho đ□n tháng 7.1975 đã ghi nh□n l□i tuyên b□ đ□u hàng c□a T□ng th□ng D□□ng Văn Minh do Chính □y Bùi Văn Tùng vi□t trên t□ gi□y m□u vàng [tr. 95]. Tác gi□ ghi nh□n ch□□ng trình phát thanh có l□i lúc 2 gi□ 30 chi□u vì đài đã im ti□ng t□ sau tuyên b□ c□a T□ng th□ng D□□ng Văn Minh vào lúc 10 gi□ 25 sáng, khi ông kêu g□i hai bên buông súng và ch□ đ□i bàn giao quy□n hành cho Chính ph□ Cách m□ng Lâm th□i mi□n Nam Vi□t Nam.

Bu□i phát thanh đ□u tiên sau 2 gi□ chi□u c□a l□c l□□ng gi□i phóng theo Terzani có ph□n m□ đ□u nh□ sau:

“This is the voice of the Revolutionary Forces of Saigon-Gia Dinh. I am a representative of the Liberation Forces. Now Duong Van Minh will make an appeal.”

[D□ch: Đây là ti□ng nói c□a L□c l□□ng Cách m□ng Sài Gòn Gia Đ□nh. Tôi là đ□i di□n c□a L□c l□□ng Gi□i phóng. Bây gi□ D□□ng Văn Minh s□ có l□i kêu g□i.”

Theo tác gi□ t□□ng thu□t, sau l□i gi□i thi□u có s□ im l□ng r□i là l□i tuyên b□ c□a T□□ng Minh và Th□ t□□ng Vũ Văn M□u [tr. 96]

“I, General Duong Van Minh, president of the Saigon government, appeal to the armed forces of the Republic of Vietnam to lay down their arms and surrender unconditionally to the forces of the National Liberation Front. Furthermore I declare that the Saigon government is completely dissolved at all levels.”

“In the spirit of harmony and national reconciliation, I, Professor Vu Van Mau, prime minister, appeal to all levels of the population to greet this day of peace for the Vietnamese people with joy. I appeal to all employees of the administration to return to their posts and continue their work.”

Nh□ th□ cho th□y l□i phát bi□u c□a T□ng th□ng D□□ng Văn Minh và Th□ t□□ng Vũ Văn M□u trên đài là có th□c, n□i dung nh□ trong băng ghi âm.

H□ có b□ ép bu□c nói th□ không? Theo l□i k□ c□a kí gi□ Đ□c Borries Gallasch là ng□□i đã cho m□□n máy cát-sét đ□ ghi l□i đ□u hàng thì đã có l□i qua ti□ng l□i gi□a Chính □y Tùng và T□ng th□ng Minh v□ m□t vài ch□ mà ông Tùng mu□n ông Minh ph□i s□ d□ng. Trong m□t phóng s□ đi□u tra 4 kì c□a đài truy□n hình trong n□□c HTV 9, [http://www.youtube.com/watch?v=OHwf5O3QxTg&feature=related], ph□n 4 chi□u khúc phim tài li□u v□i kí gi□ Gallasch k□ v□ không khí và chuy□n vi□t l□nh đ□u hàng, thu thanh sau khi ông v□a r□i đài phát thanh và tr□ l□i đ□□ng Th□ng Nh□t tr□□c Dinh Đ□c L□p.

Trong "30.4.1975 B□n hùng ca Th□ k□ XX" [Nxb Lao đ□ng 2006] có nhi□u tài li□u, h□i □c c□a nh□ng c□p ch□ huy quân s□ Quân đ□i Nhân dân v□ chi□n th□ng năm 1975. Ph□n trích h□i □c c□a T□□ng Võ Nguyên Giáp ghi l□i đ□u hàng c□a T□ng th□ng D□□ng Văn Minh đã đ□□c B□ Chính tr□ và Quân □y nghe qua dây ghi âm vào chi□u 30.4 nh□ sau: "Tôi là D□□ng Văn Minh, t□ng th□ng c□a chính quy□n Sài Gòn. Tôi kêu g□i (không có: Quân l□c Vi□t Nam C□ng hoà) b□ vũ khí đ□u hàng vô đi□u ki□n Quân gi□i phóng, gi□i tán c□ c□u chính quy□n t□ trung □□ng đ□n đi□ ph□□ng vào giao quy□n cho Chánh ph□ Cách m□ng lâm th□i C□ng hoà mi□n Nam Vi□t Nam." [tr. 243]

H□i □c c□a T□□ng Giáp không ghi "Quân l□c Vi□t Nam C□ng hoà" là vì không có trong ph□n âm thanh g□c hay quan ch□c thông tin ki□m duy□t b□ đi?

(2) Sau l□i tuyên b□ c□a T□ng th□ng D□□ng Văn Minh là tuyên b□ c□a Th□ t□□ng Vũ Văn M□u. Trong băng nh□ng ch□ v□ tên và ch□c v□ không nghe rõ. Không bi□t ông Thái nghe băng ghi l□i có nghe đ□□c danh x□ng và ch□c v□ c□a v□ Th□ t□□ng cu□i cùng c□a Vi□t Nam C□ng hoà hay không? Ông ghi nh□ng đi□u đó vào trong bài vi□t vì đã bi□t rõ ông Vũ Văn M□u là ai hay ông d□a theo nh□ng ngu□n tài li□u khác?

(3) K□ đ□n là l□i Chính □y Bùi Văn Tùng ch□p nh□n s□ đ□u hàng. Trong ph□n này, tôi nghe "t□□ng" D□□ng Văn Minh. Còn trong bài ghi là "ông" D□□ng Văn Minh.

M□t ngu□n thông tin khác là m□ng BBC Vi□t ng□ ngày 29.04.2005 trong đó có trích báo Tu□i Tr□ ngày 23.03.2005 v□i l□i c□a c□u Chính □y Bùi Văn Tùng nh□ sau: "Tôi th□o cho ông D□□ng Văn Minh l□i đ□u hàng. Sau khi ông đ□c xong thì tôi đ□c l□i tuyên b□: 'Chúng tôi đ□i di□n l□c l□□ng quân gi□i phóng mi□n Nam VN long tr□ng tuyên b□ TP Sài Gòn đã đ□□c gi□i phóng hoàn toàn, ch□p nh□n s□ đ□u hàng không đi□u ki□n c□a ông D□□ng Văn Minh, t□ng th□ng chính

quy□n Sài Gòn…'."

Bài h□i □c trên t□p chí X□a&Nay s□ tháng 4.2005 cũng dùng ch□ "ông" tr□□c danh x□ng D□□ng Văn Minh, thay vì ch□ "t□□ng". Có hai băng ghi âm khác nhau? Hay vì nghe không rõ nên ghi nh□m □ đây?

L□i ch□p nh□n đ□u hàng này cũng đã đ□□c hãng thông t□n AP, qua b□n tin c□a kí gi□ George Esper g□i đi và đăng trên nh□t báo New York Times ngày 1.5.1975 đã ghi nguyên văn, trong đó có ch□ Gen. – ti□ng Anh nghĩa là "t□□ng" – v□i n□i dung r□t đúng l□i c□a chính □y Bùi Văn Tùng nh□ ghi ra t□ băng:

"We representatives of the liberation forces of Saigon formally proclaim that Saigon has been totally liberated. We accept the unconditional surrender of Gen. Duong Van Minh, President of the former Government."

Hãng thông t□n AP có nhân viên nghe đài và d□ch l□i nguyên văn đ□ kí gi□ Esper ghi nh□n trong bài t□□ng thu□t c□a ông.

Tu□n báo TIME ngày 12.05.1975 trong m□t bài t□□ng thu□t cũng ghi l□i ch□p nh□n đ□u hàng: "Saigon has been totally liberated. We accept the unconditional surrender of General Duong Van Minh, President of the former government."

D□a trên nh□ng t□□ng thu□t c□a Borries Gallasch, Tiziano Terzani và George Esper thì nh□ng l□i tuyên b□ c□a T□ng th□ng D□□ng Văn Minh, Th□ t□□ng Vũ Văn M□u và Chính □y Bùi Văn Tùng trên đài phát thanh Sài Gòn chi□u ngày 30.4.1975 là có th□c.

Cũng c□n nói thêm là T□ng th□ng D□□ng Văn Minh trong ngày 30.4 đã đ□c hai tuyên b□ trên đài Sài Gòn.

Nh□t báo New York Times ngày 1.5.1975 có đăng l□i kêu g□i buông súng c□a T□ng th□ng

D□□ng Văn Minh và c□a ph□ tá T□ng Tham m□u tr□□ng Nguy□n H□u H□nh d□□i tiêu đ□ "Saigon's Surrender Texts" do hãng thông t□n AFP g□i đi b□n d□ch không chính th□c. Đây là b□n tuyên b□ đ□□c thu âm vào sáng s□m t□i Dinh Th□ t□□ng và đ□□c phát đi trên đài lúc 10 gi□ 25 phút sáng. Nguyên văn ti□ng Vi□t c□a hai l□i tuyên b□ này cũng đã đ□□c ghi l□i nguyên văn trên nh□t báo Nhân Dân ngày 1.5.1975.

Còn l□i tuyên b□ đ□u hàng phát đi lúc kho□ng 2 gi□ 30 chi□u là sau khi T□ng th□ng D□□ng Văn Minh và Th□ t□□ng Vũ Văn M□u đ□□c áp gi□i t□ Dinh Đ□c L□p đ□n đài phát thanh. T□i đây Chính □y Bùi Tùng đã vi□t b□n văn đ□u hàng cho T□ng th□ng Minh đ□c vào máy cát-sét c□a kí gi□ ng□□i Đ□c là Borries Gallasch, tr□□c khi đ□□c truy□n đi qua sóng trong ch□□ng trình phát thanh đ□u tiên c□a cách m□ng do Nguy□n H□u Thái đi□u h□p.

2. V□ phát bi□u và hát "N□i vòng tay l□n" c□a Tr□nh Công S□n

V□ s□ ki□n Tr□nh Công S□n phát bi□u và hát trên đài. Ti□p t□c ghi l□i ti□ng nói trong băng:

"(không rõ) Cách m□ng Sài Gòn Ch□ L□n Gia Đ□nh. Và chúng tôi xin công b□ là Thành ph□ Sài Gòn đã hoàn toàn đ□□c gi□i phóng lúc 12 gi□ ngày hôm nay 30 tháng T□ năm 1975. Chúng tôi xin đ□ng bào hãy bình th□n và bình tĩnh ti□p t□c cu□c s□ng bình th□□ng. Quân đ□i cách m□ng đã làm ch□ hoàn toàn thành ph□ và hi□n t□i chúng tôi (không rõ) nh□ng sau này (không rõ) t□t c□ anh em thanh niên sinh viên h□c sinh Sài Gòn và toàn qu□c đã bi□t. Chúng tôi xin gi□i thi□u anh S□n có th□ nói vài l□i và cũng là hát cho qúi v□ nghe m□t bài ng□n ng□n."

Đo□n này là gi□ng nói c□a Nguy□n H□u Thái, vì ông đi□u h□p bu□i phát thanh. Lúc đó t□i đài Sài Gòn có Nguy□n H□u Thái cùng v□i giáo s□ Hu□nh Văn Tòng, m□t trí th□c t□ Pháp v□. Ông Thái vi□t trong h□i □c:

[trích X□a & Nay]

Thái đích thân đ□ng ra đi□u hành bu□i phát thanh □y, đ□c thêm b□ng công b□ c□a Cách m□ng đ□i v□i vùng m□i gi□i phóng, m□□n c□a m□t chính tr□ viên.

Thái và Tòng cố tình xưng tên tuổi mình là nhằm tạo tâm lý trấn an nhân dân Sài Gòn. Gần đây, nhân dân phía Nam tường bị guồng máy tâm lý chiến của Mỹ và Sài Gòn ra rả tung tin thất thiệt, mô tả nào cảnh tắm máu khi bộ đội đến miền Trung làm dân Sài Gòn sợ điếng hồn. Mọi người thực sự đang kinh hoàng, chỉ mong tìm đường đào thoát chạy thoát thân với bất cứ giá nào! Hy vọng khi nghe được tên tuổi Thái, Tòng hẳn sẽ nghĩ: “À, nếu mấy tên tử sản kiểu như Tòng, Thái mà còn đó thì chắc cũng không đến nỗi nào!

Xen kẽ vào các lời ghi âm sẵn phát đi phát lại nêu trên, hễ tranh thủ kêu gọi đại diện đồng bào các giới đến lên tiếng trên làn sóng phát thanh.

Thấy trong đám đông ùa đến đài có nhạc sĩ Trịnh Công Sơn, sinh viên Huỳnh Ngọc Chênh đưa anh vào và tất cả cùng anh hát vang bài “Nối vòng tay lớn”. Không có đàn trống, chúng tôi vỗ tay, khẽ nhịp lên bàn cùng nhau hát vang:

Rừng núi dang tay nối lối biển xa
Ta đi vòng tay lớn mãi đến nối sơn hà
Một đất bao la anh em ta vỗ
Gặp nhau mừng như bão táp quay cuồng
Trời rộng bàn tay ta nắm nối tròn một vòng Việt Nam

Từ Bắc vô Nam nối liền nắm tay
Ta đi tới đồng hoang vu vượt hết núi đồi
Vượt thác cheo leo tay ta vượt đèo
Từ quê nghèo lên phố lớn
Nắm tay nối liền biển xanh sông gấm nối liền một vòng tử sinh.

Bài hát ra đời từ năm 68 nói lên giấc mơ của dân tộc nay mới trở thành hiện thực. Đây là bài hát đầu tiên được phát trên sóng của đài phát thanh Sài Gòn ngày giải phóng.

[hết trích]

Tác Giả: Bùi Văn Phú
Thứ Năm, 28 Tháng 4 Năm 2011 21:26

Bài viết không ghi lời phát biểu của Trịnh Công Sơn, cũng không ghi trọn vẹn lời ca mà nhạc sĩ cùng một vài người nữa đã đồng ca và câu hát cuối do Nguyễn Hữu Thái ghi lời không nhớ phần âm thanh trên damau.org. Theo băng, đó là “Biển xanh sông gấm nối liền một vòng Việt Nam”. “Việt Nam” khác với “tử sinh” nhớ ghi trong bài viết của Nguyễn Hữu Thái.

Có hai băng khác nhau chăng? Theo Nguyễn Hữu Thái, ông có băng ghi âm này từ nhà sử học Nguyễn Nhã tặng năm 2002.

Trong hồi ức, Nguyễn Hữu Thái không nhắc đến phát biểu của nhạc sĩ Trịnh Công Sơn. Tuy nhiên, khi ông viết rằng ông và Giáo sư Huỳnh Văn Tòng muốn có nhiều giải đồng bào đến để lên tiếng cho mọi người an tâm đồng bằng được ra đi thì việc Trịnh Công Sơn trước khi hát đã kêu gọi mọi người lời là hợp với tình cảnh bấy giờ tại đài và đúng ý muốn của các ông Thái, Tòng và một chính trị viên bộ đội có mặt.

Về phát biểu của Trịnh Công Sơn, trên tạp chí mạng honvietquochoc.com.vn của Hội Nhà văn Việt Nam ngày 18.8.2010 có bài của Thanh Huyền tả: “Trịnh Công Sơn hát ‘Nối vòng tay lớn’” cũng ghi lời lời phát biểu của nhạc sĩ, nguyên văn giống như trong băng đã phổ biến, nhưng cắt bỏ một câu quan trọng có lẽ vì là vấn đề “nhạy cảm” trong nước. Đó là câu: “Những kẻ đã ra đi chúng ta xem như là đã phản bội đất nước.”

Phần lời ca, tác giả Thanh Huyền ghi lời đầy đủ, những câu cuối cùng cũng ghi “tử sinh” thì khác với băng trên damau.org và giống như trong hồi ức của Nguyễn Hữu Thái.

3. Ai đã có m□t t□i đài phát thanh Sài Gòn?

S□ ki□n Tr□nh Công S□n hát trên đài Sài Gòn vào gi□ phút l□ch s□ còn d□n đ□n m□t s□ th□c m□c: Ai đã đ□a nh□c sĩ đ□n đài? Ông đã phát bi□u và hát t□ nguy□n hay b□ ép bu□c?

Theo Hoàng Xuân S□n, m□t ng□□i có ch□i v□i Tr□nh Công S□n thì Nguy□n H□u Thái đã đ□a nh□c sĩ đ□n đài. Trong bài "T□m thay l□i k□t: v□n n□o mây t□n" đăng trên damau.org 04.04.2011, Hoàng Xuân S□n k□ ngày 30.4 Tr□nh Công S□n ghé qua nhà ông v□i v□ "M□t h□t h□. Và gi□ng h□t h□i" kêu ông cùng lên đài hát "N□i vòng tay l□n" nh□ng ông không đi. Nhìn ra đ□□ng th□y Nguy□n H□u Thái đ□a Tr□nh Công S□n lên xe cùng b□ đ□i và nh□ng ng□□i đeo băng đ□.

N□u Tr□nh Công S□n đi v□i Nguy□n H□u Thái thì hai ng□□i tách r□i nhau khi nào? Vì trong h□i □c trên X□a&Nay đã d□n trên, ông Thái vi□t "Th□y trong đám đông ùa đ□n đài có nh□c sĩ Tr□nh Công S□n, Hu□nh Ng□c Chênh đ□a anh vào…" và ông cho bi□t đây là l□n đ□u tiên g□p l□i Tr□nh Công S□n sau 18 năm. Nguy□n H□u Thái có m□t t□i đài là đi theo đoàn xe do b□ đ□i áp gi□i T□ng th□ng Minh, Th□ t□□ng M□u t□ Dinh Đ□c L□p đ□n đài đ□ đ□c l□nh đ□u hàng. Đi chung v□i đoàn có Lý Quí Chung, Nguy□n H□u Thái, Hu□nh Văn Tòng, Hà Huy Đĩnh.

Trong bài: "Góp ph□n làm sáng t□ s□ ki□n l□ch s□ 30/4/1975" [X□a&Nay s□ 264, tháng 7.2006, tr. 27] Nguy□n H□u Thái vi□t: "Toán sinh viên do anh Hà Thúc Huy h□□ng d□n đã cùng b□ đ□i chi□m gi□ Đài truy□n hình và Đài phát thanh r□i nh□ng lúng túng không bi□t ph□i làm gì ti□p". Ông cũng đã k□ v□i Terzani trong Giai Phong! là sau khi nghe l□nh buông súng lúc 10 gi□ 20 sáng 30.4, ông đang □ Đ□i h□c V□n H□nh cùng v□i sinh viên lo ti□p thu quân trang quân ph□c c□a lính Vi□t Nam C□ng hoà đã buông súng theo l□nh T□ng th□ng D□□ng Văn Minh. Sau đó ông đi tìm Lý Quí Chung nên vào Dinh Đ□c L□p, nh□ng tài x□ s□ và đã không đ□a ông và Lý Quí Chung đ□n đài. [tr. 88]. Nh□ th□, n□u chuy□n Nguy□n H□u Thái k□ là th□t thì có th□ ng□□i mà Hoàng Xuân S□n th□y đ□a Tr□nh Công S□n đ□n đài có th□ là Hà Thúc Huy.

Bài "Góp ph□n làm sáng t□ s□ ki□n l□ch s□ 30/4/1975" đã không làm sáng t□ mà còn làm l□ch s□ r□i thêm. Đ□i chi□u v□i bài h□i □c c□a ông đăng trên cùng t□p chí vào tháng 4.2005, bài này ông đã đ□o l□n th□ t□ các tuyên b□ c□a T□ng th□ng Minh, Th□ t□□ng M□u, Chính □y Tùng sang m□t th□ t□ m□i: T□ng th□ng Minh, Chính □y Tùng r□i m□i đ□n Th□ t□□ng M□u. Nh□ th□ th□ t□ th□t s□ c□a các tuyên b□ ghi trong băng mà nhà s□ h□c Nguy□n Nhã đã t□ng ông nh□ th□ nào?

Cu□i bài, tác gi□ Nguy□n H□u Thái đ□ ngh□ nên có nh□ng h□i th□o khoa h□c v□i s□ tham d□ c□a các nhân ch□ng trong vào ngoài n□□c và cho bi□t ông đang c□ g□ng hoàn thành m□t cu□n sách v□ s□ ki□n 30.4.1975. T□p sách nh□ ch□ng 50 trang mà ông đã nói v□i BBC Vi□t ng□ vào năm 2005 là đã không đ□□c phép xu□t b□n □ Vi□t Nam.

Chuy□n □ đài phát thanh, theo Đoàn Văn To□i là ng□□i mà th□i sinh viên thu□c thành ph□n ch□ng chính ph□, tác gi□ quy□n The Vietnamese Gulag [Nxb Simon and Schuster 1986. Ti□ng Pháp do Nxb Robert Laffont 1979] thì có nh□ng chi ti□t r□t khác.

Ông k□ sau khi nghe l□nh buông súng vào lúc h□n 10 gi□ sáng, ông đi tìm b□n cùng th□i ho□t đ□ng sinh viên và g□p Nguyen Van Thang, ng□□i mi□n Nam, □ tr□□c Dinh Đ□c L□p và sau đó cùng nhau đi b□ đ□n đài phát thanh. T□i đài ông th□y hai kĩ thu□t viên đã phát thanh l□i kêu g□i buông súng c□a T□ng th□ng Minh và ch□a bi□t ph□i làm gì. H□ t□□ng ông là ng□□i c□a M□t tr□n đ□n ti□p thu. Ông so□n "Quy□t đ□nh s□ 1" kêu g□i dân chúng gom vũ khí v□t bên đ□□ng đem đ□n nh□ng n□i ch□ đ□nh nh□ dinh, t□ng h□i sinh viên hay Đ□i h□c Ph□t giáo.

V□ s□ có m□t c□a Tr□nh Công S□n, Đoàn Văn To□i vi□t:

"After it was broadcast, we called up Trinh Cong Son, the celebrated composer of peace music and lyrics, whose work had long been banned by the regime. Getting into the spirit of it, he came down to the station with his tapes, which the technicians were happy to play…" [tr. 190]

[D□ch: Sau khi Quy□t đ□nh (s□ 1) đ□□c phát thanh, chúng tôi kêu Tr□nh Công S□n, m□t ng□□i sáng tác nhi□u nh□c và l□i ca hoà bình đã b□ ch□ đ□ c□m ph□ bi□n. Hoà nh□p vào ni□m vui hoà bình, anh đã đ□n đài mang theo băng nh□c c□a mình đ□ nh□ng kĩ thu□t viên vui v□ phát đi…]

Tác gi□ ghi nh□n lúc đó t□i đài cũng có nhi□u chính tr□ gia, thành ph□n th□ ba và lãnh đ□o các đoàn th□, t□ ch□c tôn giáo, văn hoá v□i ki□n ngh□ □ng h□ ch□ đ□ m□i mu□n đ□□c phát đi trên đài.

Nh□ng trong tác ph□m “The Fall of Saigon” [Nxb Simon and Schuster 1985] Đoàn Văn To□i, r□i Vi□t Nam qua Pháp năm 1978, đã k□ v□i tác gi□ David Butler r□ng đ□i di□n các đoàn th□ mu□n ông đ□c nh□ng ki□n ngh□ c□a h□ nh□ng ông không đ□c và ông nói v□i m□y ng□□i m□c qu□n áo nh□ b□ đ□i đã đ□n đài là b□n “Quy□t đ□nh s□ 1” cũng ch□a đ□□c truy□n đi mà đ□n gi□ đài ch□ có phát nh□c. [tr. 466]

Theo Đoàn Văn To□i, đài Sài Gòn còn phát thanh. Thông tin trên báo n□□c ngoài cho bi□t đài im ti□ng – silent – t□ sau khi phát đi l□nh buông súng lúc 10 gi□ 25 phút c□a T□ng th□ng D□□ng Văn Minh. Không hi□u kí gi□ n□□c ngoài ghi “silent” có nghĩa không có gì trên sóng, hay không có ti□ng nói, tin t□c. Ch□ phát thanh nh□c thì h□ cũng cho là đài im ti□ng? (thêm d□u h□i)

Trang thông tin anhbasam.wordpress.com ngày 10.04.2011, khi đi□m tin băng ghi âm trên damau.org có nh□c l□i tác gi□ Hoài H□□ng trong m□t bài vi□t d□p 30.04 năm ngoái cho bi□t Thi□u t□□ng Hoàng Tr□ng Tình, c□u Phó Chính □y Quân khu 4 đã k□ l□i “… Sau khi TT. D□□ng Văn Minh đ□c xong l□i tuyên b□, tr□ l□i Dinh Đ□c L□p, chúng tôi m□i cho anh em sinh viên Sài Gòn thu□c T□ng đ□i Sinh viên Sài Gòn vào đàn hát các bài ca cách m□ng. Tr□□c gi□ m□i ng□□i nói vào lúc TT. D□□ng Văn Minh đ□c l□i tuyên b□ đã có anh em sinh viên Sài Gòn có m□t là sai. Lúc đó không có m□t th□□ng dân nào h□t.”

Tác gi□ Hoài H□□ng ghi l□i nh□ th□. V□y t□□ng Hoàng Tr□ng Tình và Đoàn Văn To□i ai đúng, ai sai?

Sau khi ph□n ghi âm đ□□c ph□ bi□n trên damau.org, có b□n đ□c cho bi□t h□ đã nghe Tr□nh Công S□n hát “N□i vòng tay l□n” v□i ti□ng đàn.

Nh□ th□ trong vòng 4 ti□ng đ□ng h□ t□ 10 gi□ 30 phút sáng, sau khi đài phát đi l□i tuyên b□ buông súng c□a ông Minh và c□a Chu□n t□□ng Nguy□n H□u H□nh, cho đ□n kho□ng 2 gi□ 30 chi□u ngày 30.4 là lúc có ph□n phát thanh l□nh đ□u hàng do Nguy□n H□u Thái đi□u h□p thì làn sóng đài có phát đi đi□u gì không? Có phát nh□c t□ băng cát-sét, có th□ là nh□ng ca khúc trong băng Hát cho quê h□□ng Vi□t Nam, c□a Tr□nh Công S□n không? V□n đ□ này c□n đ□□c tìm hi□u thêm.

Còn chuy□n Tr□nh Công S□n phát bi□u r□t hăng say, r□t có gi□ng cách m□ng trên đài, theo tôi là vì ông tin t□□ng hoà bình đã đ□n v□i quê h□□ng. Sau bao nhiêu năm chi□n tranh, lúc im ti□ng

súng có nhi□u ng□□i m□ng. Trong khi đó Tr□nh Công S□n là ng□□i đã vi□t lên nhi□u ca khúc nói lên m□ □□c c□a mình, c□a dân t□c thì ch□c ông ph□i r□t m□ng vui vào gi□ kh□c đó. Ch□a bàn đ□n quan đi□m chính tr□ c□a ông mà có ng□□i cho là thân c□ng vào lúc đó.

Thêm vào đó, câu chuy□n c□a Tr□nh Cung k□ cách đây hai năm: "Tr□nh Công S□n & tham v□ng chính tr□" v□ m□t thăm dò cho vai trò chính tr□ có th□ có c□a Tr□nh Công S□n trong chính ph□ m□i có th□ đã khi□n ông khi lên đài phát bi□u và c□t ti□ng ca b□ng t□t c□ s□ nhi□t tình và rung đ□ng c□a con tim vào giây phút l□ch s□ đó. Dù ch□ ít phút sau thì bi□t mình đã b□ l□a. Nh□ nhi□u ng□□i Vi□t khác, nh□ bao nhiêu bà m□ đã b□ công nuôi cách m□ng đ□ r□i ph□i than th□ sau ngày 30.4.1975.

4. Tr□ l□i s□ th□t cho l□ch s□

Cu□c chi□n tranh □ Vi□t Nam ch□m d□t đ□t ng□t vào ngày cu□i tháng T□ ba m□□i sáu năm v□ tr□□c. Các nhà phân tích tình hình th□i b□y gi□ dù bi□t r□ng mi□n Nam không th□ t□ b□o v□ tr□□c s□c ti□n quân c□a b□ đ□i mi□n B□c. Nh□ng không ai ng□ k□t cu□c đã đ□n nhanh nh□ th□.

M□t cu□c chi□n kéo dài g□n 20 năm và phút cu□i đ□n quá b□t ng□, ngay c□ b□ đ□i cũng không bi□t k□t thúc đã đ□n nhanh nh□ th□, cho nên đ□n hôm nay khi nh□ l□i s□ vi□c nhi□u ch□ng nhân l□ch s□ còn có nh□ng ghi nh□n khác nhau, đôi khi trái ngh□ch nhau do b□i trí nh□ đã phai m□ cũng có mà vì hoàn c□nh chính tr□ cũng có.

Th□ t□□ng Võ Văn Ki□t, m□t ng□□i đã che ch□ cho Tr□nh Công S□n sau này đã phát bi□u ngày 30.4 "có tri□u ng□□i vui nh□ng cũng có tri□u ng□□i bu□n". Tr□□c khi qua đ□i ông cũng nh□c đ□n th□i kh□c l□ch s□ mà sau h□n 30 năm còn gây tranh cãi. Ông nói mu□n có m□t l□ch s□ công b□ng c□n ph□i có ti□ng nói c□a m□i phía trong các cu□c h□i th□o, nh□ ti□ng nói c□a ông Tri□u Qu□c M□nh, Nguy□n H□u H□nh là nh□ng ng□□i c□a phía Vi□t Nam C□ng hoà.

Đ□i v□i s□ ki□n Tr□nh Công S□n lên đài phát thanh cũng th□. Hãy đ□ m□i ch□ng nhân l□ch s□ đ□□c nói ra nh□ng s□ vi□c h□ ch□ng ki□n. Hãy tr□ l□i cho l□ch s□ nh□ng s□ th□t c□a nó.

© 2011 Buivanphu

Tài li□u tham kh□o:

1/ X□a&Nay. T□p chí c□a H□i khoa h□c L□ch s□ Vi□t Nam. S□ 234 (4.2005), 258 (4.2006), 264 (7.2006)

2/ Butler, David. The Fall of Saigon. Simon and Schuster 1985

3/ Doan Van Toai và David Chanoff. The Vietnamese Gulag. Simon and Schuster 1986

4/ Terzani, Tiziano. Giai Phong! The Fall and Liberation of Saigon. St. Martin's Press 1976.

5/ 30.4.1975 B□n hùng ca Th□ k□ XX. Nhi□u tác gi□. Nxb Lao đ□ng 2006.

6/ HTV9 trên YouTube.com:

[http://www.youtube.com/watch?v=OHwf5O3QxTg&feature=related]

7/ Thanh Huy□n. Tr□nh Công S□n hát "N□i vòng tay l□n". T□p chí H□n Vi□t. H□i Nhà văn Vi□t Nam. 18.8.2010

8/ Tr□nh Cung. Tr□nh Công S□n & tham v□ng chính tr□. Damau.org 1.4.2009

9/ Bùi Văn Phú. L□i phát bi□u c□a nh□c sĩ Tr□nh Công S□n trên đài Sài Gòn tr□a ngày 30.4.1975. damau.org 1.4.2011

10/ Hoàng Xuân S□n. T□m thay l□i k□t: v□n n□o mây t□n. damau.org 4.4.2011

Chú thích cho hình:

H01: Bài h□i □c c□a Nguy□n H□u Thái trên t□p chí X□a&Nay s□ 234, tháng 4.2005 (□nh Bùi Văn Phú)

H02: Bài trên t□p chí H□n Vi□t c□a H□i Nhà văn Vi□t Nam ghi l□i phát bi□u c□a Tr□nh Công S□n trên đài Sài Gòn ngày 30.4.1975 (□nh Bùi Văn Phú)